

Oslo kommune
Plan- og bygningssetaten
Avdeling for byutvikling
postmottak@pbe.oslo.kommune.no

Ekebergveien 101
1178 Oslo
Telefon 22 57 97 00
Telefax 22 57 97 01
oslo@idrettsforbundet.no
Bankgiro 1600.40.18706
Org.nr: 956 468 116

www.idrettsforbundet.no/oslo

Oslo, 21. mars 2016

Uttalelse i forbindelse med høring av strategisk plan for Hovinbyen med planprogram

Viser til deres høringsutkast til strategisk plan for Hovinbyen med planprogram datert 01.02.2016, med høringsfrist 21.03.2016 (deres saksnummer 201312256).

Sammendrag

Idrettsanlegg har en viktig sosial funksjon i nærmiljøene, er en forutsetning for fysisk aktivitet der folk bor og er vesentlig for frivillig arbeid i lokalsamfunnet. Oslo Idrettskrets påpeker at et omfattende byutviklingsprosjekt som Hovinbyen krever gjennomtenkte løsninger og overordnede føringer for idrettens behov. Følgende fire strategier bør legges til grunn:

- 1. Skoler må sees som en viktig del av idrettstilbudet og samlokaliseres med idrettsarealer*
- 2. Videreutvikling av de eksisterende idrettsparkene*
- 3. Etablering av en ny idrettspark sørøst i planområdet*
- 4. Innpassing av mindre ballflater i den tette byen*

Høringsutkastet presenterer gode idéer knyttet til arealutnyttelse og funksjonsmiks i tett by. Mange av disse idéene er relevante for idrettsfeltet. Vi har likevel to hovedbekymringer. For det første er det ikke akseptabelt at Valle Hovin idrettspark omdefineres til å bli «Hovinbyens hovedpark». Området har vært, er og skal fortsette å være forbeholdt idrettsformål.

For det andre er det en dårlig sammenheng mellom kommuneplanen og Strategisk plan for Hovinbyen på den ene siden, og mer detaljerte planer som planprogram, VPORer og detaljreguleringer på den andre siden. De mer detaljerte planene har til nå ikke fanget opp idretten i nevneverdig grad og dermed frykter vi at de gode, men generelle, formuleringene i kommuneplanen og i Strategisk plan for Hovinbyen vil være lite verdt. Det blir både dyrere og vanskeligere å få til de riktige grepene desto lenger ned i planhierarkiet idrettens behov blir løst. Vi frykter resultatet blir at barn og unge i Hovinbyen vil bli stående uten reell mulighet til å drive idrett og fysisk aktivitet i sitt nærmiljø. I så fall vil det vil stride mot de visjoner og mål som er satt for Hovinbyen.

Høringsinnspill

Oslo Idrettskrets er opptatt av at tilrettelegging for idrett og fysisk aktivitet er tema i byutviklingen. Hovinbyen har et arealomfang og en forventet befolkningsvekst som gjør at området vil være et spesielt viktig fokusområde for oss framover. Vår intensjon er, her som ellers i byen – å skape idrettsglede for alle som ønsker å være aktive.

Innledningsvis vil vi nevne at vi tidligere har gitt en rekke innspill til ulike detaljreguleringer og planprogrammer som er relevante for Hovinbyen som helhet (dato sendt inn):

- 13. februar 2013 – Detaljregulering for Innspurten Valle Hovin
- 26. april 2013 – Planprogram for Vollebekk
- 16. mai 2013 – Detaljregulering Ulvenområdet
- 13. september 2013 – Detaljregulering Vollebekkveien 1
- 11. desember 2013 – Detaljregulering Ensjø Tyngdepunktet
- 24. februar 2014 – Detaljregulering Lørenfarete 1-3
- 5. mai 2014 – VPOR Økern og Løren
- 5. mai 2014 – VPOR Vollebekk
- 26. mai 2014 – VPOR Brynsområdet
- 15. januar 2015 – Oppstart av arbeid med strategisk plan Hovinbyen

Felles for alle våre innspill har vært å påpeke at idrettsanlegg er en del av den nødvendige sosiale infrastrukturen i et bomiljø. Idrettslagene og idrettsanleggene er en arena der folk treffes, der nye sosiale nettverk etableres, og der eksisterende nettverk bekreftes eller utvikles¹. Dette sosiale fellesskapet er en av de viktigste grunnene til at folk ønsker å delta i idretten, og er med på å gjøre idretten til den arenaen som engasjerer flest mennesker til å gjøre en frivillig innsats². Blant barn og unge er idretten den dominerende fritidsaktiviteten, tett opp mot 80 % er innom idretten før de fyller 12 år³.

Tradisjonelt sett har idrettsanleggene i Oslo blitt bygget som følge av et konkret ønske eller behov fra en konkret brukergruppe. Det har vi hatt mulighet og plass til. Vi ser derimot at denne modellen ikke vil kunne fungere i utviklingsområder som Hovinbyen. Her er faren stor for at det ikke vil være ledige arealer igjen når de nye innbyggerne er «på plass». Et ferskt eksempel på dette er utbyggingen av Ensjøområdet, der kommunen kom på etterskudd fra start av og ble tvunget til å gjøre kostbare tomtkjøp sent i prosessen for å sikre arealer til skoler med tilhørende idrettsanlegg.

Med et sted mellom 50.000 og 80.000 nye innbyggere i Hovinbyen er det ikke realistisk å forvente at disse innbyggernes behov kan dekkes i de eksisterende idrettsanleggene. Slik Hovinbyen står i dag finnes det få anlegg innenfor planområdet, og i mange av delområdene starter man med blanke ark rent arealmessig. De eksisterende anleggene har dessuten liten eller ingen «overkapasitet» som kan betjene innflyttere. Oslo Idrettskrets er derfor klare på at de nye innbyggernes behov må løses med nye idrettsanlegg.

For å gi et anslag over hva de kommende innbyggerne i Hovinbyen utløser av anleggsbehov har vi utarbeidet måltall for anleggsdekningen innenfor de mest sentrale anleggskategoriene. Måltallene for den enkelte kategori er basert på en blanding av dagens dekningsstall for Oslo som helhet, Oslo

¹ NOU 88:17, St.meld, nr. 27, 1996-1997

² Enjolras, Seippel og Waldahl (2005). Norsk Idrett. Organisering, fellesskap og politikk. Oslo: Akilles.

³ Enjolras, Steen-Johnsen og Ødegård (red., 2012). Deltagelse i frivillige organisasjoner. Fotutsetninger og effekter. Bergen/Oslo: Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor.

kommunes egne målsetninger på idrettsfeltet slik de ble kommunisert i høringsutkastet til *Behovsplan for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet*, samt Oslo Idrettskrets sine egne vurderinger og målsetninger. Matrisen vi har utarbeidet finnes som vedlegg til dette brevet og viser at 70.000 nye innbyggere utløser et behov for ti 11er-baner med kunstgress, ni hallflater, syv smårom, ett til to markanlegg, én til to spesialhaller, én stor kunstisflate, én ishall og ett friidrettsanlegg.

Selv om vi mener tallene illustrerer det kommende behovet i Hovinbyen på en god måte, ser vi likevel at det kan være fornuftig med en pragmatisk tilnærming når anleggene skal planlegges. Det vil ikke være naturlig å basere utbyggingene på matematiske modeller alene – det bør også tas hensyn til hvilke funksjoner som allerede finnes i området og i byen som helhet. I stedet for å bygge «dobbel opp» i Hovinbyen mener vi det i enkelte tilfeller kan åpnes for at anlegg realiseres andre steder i byen der tilsvarende tilbud ikke eksisterer. Et eksempel er basishall for turn der det isolert sett er akseptabel dekning innenfor planområdet i dag. Den store økningen av innbyggere i området innebærer at anlegget i praksis vil gå fra å ha en byomfattende funksjon til å ivareta et mer lokalt behov. Derfor er det fortsatt viktig at «Hovinbyens nye basishall» blir realisert, men da et annet sted i byen der behovet er større.

Viktige strategier

For å nå forventningene om en akseptabel anleggsdekning har vi identifisert det vi mener er fire viktige strategier for videre arbeid i Hovinbyen:

1. Skoler må sees som en viktig del av idrettstilbudet og samlokaliseres med idrettsarealer
2. Videreutvikling av de eksisterende idrettsparkene
3. Etablering av en ny idrettspark sørøst i planområdet
4. Innpassing av mindre ballflater i den tette byen

Skolene er viktige samlingspunkter i nærmiljøene og disse bygges der barn og unge bor. Det er hensiktsmessig å utvikle skolene slik at de ikke bare er samlingspunkter på dagtid, men også er et sted der lokalmiljøet kan samles på ettermiddag og kveld. Sambruk av fasiliteter mellom skole og idrett vil kunne maksimere utnyttelsen av både arealer og investeringer. Vi anbefaler at anleggstypene som er mest etterspurt, og som dermed krever høyest tetthet, plasseres i tilknytning til skolene. En forutsetning er likevel at nye skoler blir planlagt med et tomteareal som gjør dette mulig. Slike «skoleidrettspark» vil langt på vei kunne dekke hele behovet for idrettshaller og smårom, samtidig som deler av behovet for kunstgressbaner vil bli ivaretatt.

Arealene i *de eksisterende idrettsparkene* – på Løren, Valle Hovin, Bryn og Linderud (sistnevnte ligger rett utenfor planområdet) – har potensiale til å bli utnyttet enda bedre. Idrettsparkene følger en cluster-tankegang der flere ulike aktiviteter sammen skaper et godt og helhetlig idrettsmiljø. I idrettsparkene ønsker vi å samle store uteflater, samt anleggstyper som krever middels til lav spredning. Selv om idrettsparkene har et større omfang enn «skoleidrettsparkene», er det naturlig at også disse plasseres i tilknytning til eller i nærheten av en skole.

Sørøst i planområdet foreslår vi å plassere *en ny idrettspark*, enten i Breivollområdet eller som en del av *den grønne ringen* på Haraldrud. Denne delen av byen preges i dag av næringsvirksomhet, og en transformering til boområder krever at all sosial infrastruktur bygges opp fra grunnen av. Sammen med de eksisterende idrettsparkene i Hovinbyen vil denne nye idrettsparken være hjørnesteinene i idrettstilbudet.

Den siste viktige strategien vil være å *innpasse flere mindre ballflater* mellom bebyggelsen i den tette byen. Disse vil kunne fungere som lokale balløkker – for eksempel som fotballbane om sommeren og kunstisbane om vinteren. For uteanleggene vil det helt klart være avgjørende å kunne få til en miks av store og små flater for å løse behovet. Strategien følger en logisk tankerekke der de minste barna (som krever små flater) ivaretas i nærmiljøet, mens de større barna (som krever større flater) må regne med å måtte reise litt lenger for å finne et tilbud tilpasset sitt behov.

Konkrete innspill til høringsutkastet

Idrettsparken Valle Hovin

Kapittel 4.2.2 omhandler planer/ønsker for Valle Hovin idrettspark. Vi reagerer sterkt på at området omtales som «Oslos største naturlekepark» og «Hovinbyens hovedpark». Valle Hovin ble i løpet av etterkrigstiden, på lik linje med Bjølsenfeltet og Ekebergsletta, avsatt til idrettsformål slik at byens befolkning skulle kunne holde seg i aktivitet. I dag er området blant annet en base for Vålerenga Fotball med flere treningsbaner, en fotballhall og den kommende Vålerenga Stadion. Ikke bare er disse anleggene viktige for bredde- og toppidretten i området, men feltet er også avgjørende for den årlige avviklingen av Norway Cup. I umiddelbar nærhet ligger også riksanlegget for tennis, hallene til Oslo Turnforening og tomta for den planlagte skøytehallen. For Oslo Idrettskrets er det meget viktig å understreke at Valle Hovin har historie som en idrettspark, er en idrettspark i dag, og at området skal videreutvikles som en idrettspark i fremtiden.

Det er derimot store muligheter for å binde området bedre sammen ved at tennisanlegget, turnanlegget og den planlagte skøytehallen i større grad føles som en del av fotballområdene på Valle Hovin. I tillegg ligger det muligheter i å utnytte arealene bedre og videreutvikle idrettsparken slik at den treffer en bredere målgruppe. Her bør det også være rom for å finne plass til uorganiserte aktiviteter.

Området er altså ikke «Hovinbyens hovedpark» slik høringsutkastet hevder, men et område avsatt til idrettsformål. Med historien og dagens bruk som kontekst, er det uakseptabelt at det tas av idrettsarealene for å realisere formål man ikke tar seg råd til å realisere andre steder i Hovinbyen.

Idrett i mange nivåer

Kapittel 4.2.2 inneholder også ideer om arealutnyttelse, deriblant idrettshaller under bakkenivå mot Ring 3 (skissert på side 83). For idrettens del må det gjerne planlegges med denne type løsninger, men vi vil samtidig advare mot å overvurdere mulighetene. Anleggstypene som er mest etterspurt, for eksempel fleridrettshaller, bør legges til lokalmiljøene og ikke sentraliseres i for stor grad. Tiltak av typen «idrettshaller mot Ring 3» passer derfor best for anlegg med lavere krav til tetthet. Dette inkluderer spesialhaller for cheerleading, badminton, bordtennis, friidrett, isidretter, tennis eller turn. Tankegodset bør heller utvikles som et mer generelt prinsipp knyttet til arealbruk i nærheten av trafikkerte veier enn å kun være et prinsipp for utviklingen av Valle Hovin-området.

Funksjonsmiks i tett by

Kapitlene 3.2.3, 3.2.4 og 3.2.5 sier noe om hvordan en miks av funksjoner skaper en levende by og hvordan sosial infrastruktur som kultur og idrett kan finne sin plass i den tette byen. Vi har tidligere i vårt svar understreket betydningen av skolene som lokale møteplasser, blant annet for idrett. Det er likevel ingen grunn til å stoppe tankene her. Samarbeid med private aktører, enten det er i forbindelse med boligutbygging eller utvikling av næringslokaler, kan muliggjøre realisering av idrettsareal til glede for både utbygger og lokalbefolkning. Idretten kan skape liv på gateplan der det ikke er realistisk med butikklokaler i hele bygningsmassens førsteetasjer.

Det vil være en god tilnærming å sørge for at idrettsanlegg innpasses i andre typer bygningsmasse. Likevel dekker dette først og fremst behovet for innendørsanlegg, og vil ikke løse problematikken for utendørsidrettene. Vi vil foreslå at konseptet med miks av funksjoner også utvides til å omhandle større takflater og lignende, slik høringsutkastet for så vidt er innom i kapittel 4.2.2

Sammenhengen mellom kommuneplan, strategisk plan, planprogram, VPOR og detaljreguleringer

Vår største bekymring er rettet mot helheten i planarbeidet, der idretten ikke er godt nok ivaretatt. I kapittel 5.3.2 heter det:

Tiltak som er nødvendige for ønsket byutvikling i Hovinbyen vil fremover bli angitt gjennom planer for de enkelte delområdene, i tillegg til tiltakene angitt i denne strategiske planen. For delområdene beskrives tiltakene hovedsakelig gjennom planprogram og veiledende planer for offentlig rom (VPOR). I planprogram angis som regel overordnet byplangrep, hvilke plantemaer og plan-alternativ som skal utforskes og utarbeides og hvilke KU temaer som skal utredes i det videre planarbeidet. VPOR angir på hvilke offentlige rom som skal sikres i planarbeidet. Delområdene er 300-1200 daa. Sosial infrastruktur og annet offentlig program vil bli del av planprogrammene og oppfølgende reguleringsplaner. I denne strategiske planen er tiltak på tvers av delområdene beskrevet. I tillegg er nødvendig infrastruktur som kollektivutbygging, veiombygging samt sosial, idrettslig og kulturell infrastruktur beskrevet.

Altså er intensjonen at detaljplanleggingen av idrettsformål skal foregå på et «lavere nivå» i planhierarkiet. Vi ser at dette fungerer bra når det gjelder andre områder, som for eksempel samferdsel og blågrønn infrastruktur, der disse er ivaretatt gjennom hele planhierarkiet med *Strategisk plan for Hovinbyen*, de ulike planprogrammene, VPORer og til slutt detaljreguleringer. Dette er derimot ikke tilfellet med idretten og mange av enkeltplanene som berører delområder i Hovinbyen, enten de er under prosess eller allerede vedtatt som VPOR/planprogram, inneholder lite eller ingenting om idrett. Da hjelper det lite at kommuneplanen *Oslo mot 2030: Smart, trygg og grønn* og *Strategisk plan for Hovinbyen* ivaretar idretten med gode, men generelle, formuleringer. Disse vil være lite verd hvis de ikke blir fanget opp i de mer detaljerte delene av planverket.

Vi forventer derfor at intensjonene i *Strategisk plan for Hovinbyen* vil være med på å justere kursen i de planer som er i prosess og at tiltak settes i verk for å motvirke den manglende omtalen i allerede vedtatte planer. Det er svært bekymringsfullt at helheten i Hovinbyen kan bli dårlig når ingen av delområdene får som «oppgave» å sørge for et idrettstilbud til Hovinbyens nye befolkning. Dette er lite heldig for byens utvikling og kan medføre behov for kostbare tiltak etter at bomiljøer er etablert.

Uten en helhetlig planlegging er vi i høyeste grad bekymret for at barn og unge i Hovinbyen vil bli stående uten reell mulighet til å drive idrett og fysisk aktivitet i sitt nærmiljø. Det vil for mange medføre at Hovinbyen blir et mindre populært sted å bo og derved stride mot de visjoner og mål som er satt for Hovinbyen.

Vennlig hilsen
Oslo Idrettskrets

Magne Brekke
generalsekretær

Kjetil Moberget
rådgiver anlegg

Vedlegg

Anleggstype	Spredning	2016-dekningen i Oslo som helhet	Måltall	Format	Sambruk	Samlokalisering	Behov v/70.000 innb.
Kunstgress	Tett	7.275 innb. per baneenhet (BE)	7.000 innb. per baneenhet (BE)	11er (1BE): 106 x 68 m 9er (½BE): 68 x 54 m 7er (¼BE): 54 x 34 m 5er (⅛BE): 34 x 24 m	- Skole - Kunstis	- Skole	10 baneenheter
Idrettshall	Tett	10.619 innb. per hallflate	8.000 innb. per hallflate	45 x 25 m 7 m takhøyde Ca 2.500 BRA totalt	- Skole	- Skole	9 hallflater
Smårom	Tett	Få anlegg av denne typen vanskeliggjør god beregning	10.000 innb. per anlegg	20 x 12 m til 30 x 15 m 3-4 m takhøyde 250-450 BRA (ekskl. garderobes)		- Skole - Idrettshall	7 smårom
Markanlegg	Middels +	Få anlegg av denne typen vanskeliggjør god beregning	25.000-50.000 innb. per anlegg	Avhengig av type, f.eks. - 100 x 70 m - Diameter >160 m		- Idrettspark	1-2 markanlegg
Spesialhall	Middels	Få anlegg av denne typen vanskeliggjør god beregning	50.000 innb. per anlegg	Ca 2.500 BRA totalt		- Idrettspark	1-2 haller
Kunstis	Middels	79.805 innb. per flate	50.000 innb. per flate	106 x 68 m	- Kunstgress - Landhockey	- Svømmehall? - Idrettspark	1 kunstisflate
Ishall	Middels -	109.732 innb. per flate	75.000 innb. per flate	60 x 30 m Ca 3.000 BRA totalt		- Svømmehall? - Idrettspark	1 ishall
Friidrett	Lav	109.732 innb. per anlegg	75.000-100.000 innb. per anlegg	170 x 60 m		- Idrettspark	1 friidrettsanlegg
Annet	Lav	Vurdering etter behov				- Idrettspark	Ved behov